

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Румен Христов Янков, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” -
външен член на научното жури по Решение на Факултетния съвет на ГГФ от 05.11.2019
г. и Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” РД38-644/12.11.2019 г.

Научна област: 4. Природни науки, математика и информатика

Професионално направление: 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата)

Обучаващо звено: Катедра „Регионално развитие” при ГГФ на СУ

Заглавие на дисертационния труд: **„Регионални различия на
възнагражденията и разходите за труд в Република България през последните 10
години“**

Докторант: **Петя Диянова Вангелова**

Научен ръководител на докторанта: **доц. д-р Климент Найденов**

1. Данни за докторанта

Петя Вангелова е завършила Националната финансово-стопанска гимназия. Получава бакалавърска степен в Софийски университет и магистърски степени (Икономика и организация на труда и Управление на човешките ресурси) в УНСС. Работните позиции на докторанта са пряко свързани с образователната подготовка. Ползва немски, английски и сръбски език.

2. Данни за докторантурата

Петя Вангелова е зачислена като редовен докторант в професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата) към катедра „Регионално развитие” от 01.02.2016 г. с тригодишен срок на обучение. С решение на ФС на ГГФ, за научен ръководител е определен доц. д-р Климент Найденов.

Докторантът е отчислен с право на защита през м. февруари, 2019 г. След проведено вътрешно обсъждане в разширен състав (окт., 2019 г.), Катедреният съвет е насочил дисертацията за защита и е предложил настоящия състав на научното жури. Същият е утвърден със заповед на Ректора на СУ. Процедурата е осъществена в съответствие с нормативните изисквания.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд на П. Вангелова е посветен на актуална научна и приложна проблематика предвид реалностите на трудовия пазар в страната и задълбочаващите се регионални социално-икономически диспропорции.

Представената за становище дисертация е с обем 288 стр. Структурата отговаря на изискванията към дисертационен труд. Изложението е развито в четири глави. Използвани са над 140 литературни източника.

Уводът аргументира трудът като ключов фактор за развитието на регионите и конкурентоспособността на предприятията. Обосновани са пространствения и времеви фокус на изследването. Целта е да се разкрият регионалните различия във възнагражденията и разходите за труд в страната по данни от последното десетилетие. Изводите и примерите в анализа имат отношение към локализационните условия и могат да бъдат полезни на инвеститорите, вкл., чуждестранни. В четвърта глава е направен сравнителен анализ на възнаграждения в предприятия от различни сектори и райони. В тази насока е обширното таблично приложение на дисертацията.

В методологически аспект изследването се опитва да намери сечението на проблемите на администриране на възнагражденията на ниво организация с тези на състоянието на пазара на труда и тенденциите в работните заплати. Използван е широк

спектър от методи – статистически, социологически, графични и др. По-бегло е представена специфичната методика на регионален анализ. Сполучливи са сравненията с страните от ЕС, вкл. на регионално ниво. Изложението е подкрепено с картосхеми и диаграми с източник Евростат, и др. Положителна страна е вниманието към взаимовръзката образование – заплащане на труда – регионално развитие.

Като забележка може да се посочи, че на места в текста научния език не е на необходимото ниво.

Заклучението обобщава по-важните изводи в дисертационния труд. Регионалните различия в доходите се търсят главно в застаряващото население, миграциите и недостига на квалифицирана работна ръка. Ако се има предвид конкретно възнаграждението на труда, то те могат да се разглеждат и като причина, и като следствие. Извън факторния анализ е останала отрасловата структура на регионите, а тя има първостепенно значение за нивата на заплащане.

Пропуските и неточностите са вероятно неизбежни в подобно сложно изследване. Общото ми заключение след запознаването с текста е за завършена, оригинална авторска работа по много актуална и важна тема на регионалното развитие.

Авторефератът (44 с.) е отговаря на изискванията и точно представя съдържанието и постигнатото в дисертационния труд.

4. Научни приноси на дисертационния труд

В справката за приносите на дисертационния труд авторът е формулирал четири такива, разделени на „научни“ и „практикоприложни“. Приемам декларираните приноси като действителни, изпълнени във висока степен и отговарящи на поставените задачи при научното ръководство на докторанта.

Проучена и представена е научно-теоретичната и нормативна рамка за формиране на трудовите възнаграждения. Осъществен е анализ на структурата и динамиката на работните заплати. Администрирането на възнагражденията се разглежда като ключов елемент в системата за управление на човешките ресурси. Източниците се познават добре и терминологичният апарат в разделите е прецизен.

Научен принос в обогатяването на съществуващите знания са изводите от анализа на регионалните различия във възнагражденията и разходите за труд в европейските страни, и в България. Използвани са достатъчно и актуални данни. Изследвани са заетостта и безработицата, недостигът на работна сила в определени дейности и райони, формите на договаряне на възнагражденията, и други въпроси с пряко отношение към икономическата активност, регионалната конкурентоспособност и благосъстоянието на населението. Научно-методически принос на разработката е приложението на математико-статистически модели на взаимовръзките безработица – свободни работни места, безработица – инфлация и др. Разкрита е зависимостта на растежа на доходите от състоянието на средното и висшето образование в България. Оценени са интеграционните умения при прехода от образование към заетост. Направени са значими за регионалната политика изводи по отношение на заетостта, доходите и работните заплати в регионите на страната. Би било полезно в еталонни територии анализът да сведе и на по-ниско териториално ниво.

Широк и ползотворен междудисциплинарен изследователски подход демонстрират анализите на човешкия капитал на регионите, пригодността към заетост след завършване на образование, различията в гледните точки на заинтересованите страни и др. Трудът завършва с разработката на казуси по отношение на разходите за труд в предприятия от различни региони, които имат приложно значение.

Дисертационната тема отговаря на обективната необходимост от регионални изследвания на разходите за труд. Изводите могат да бъдат адресирани към институциите, които са отговорни за изготвянето и прилагането на регионална

икономическа политика, но и към заинтересовани стопански субекти. В това се изразява основния научноприложен принос на дисертационния труд.

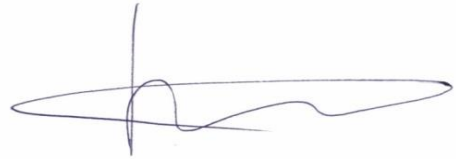
5. Свързани публикации и участие в научни форуми

По темата на дисертацията Петя Вангелова представя две публикации – статии в сборници от международни научни конференции.

6. Заключение

Представената дисертация е цялостно, задълбочено и самостоятелно научно изследване. Някои от резултатите са презентирани на авторитетни научни форуми. Дисертационният труд на П. Вангелова допълва знанията в научната област на икономгеографската регионалистика. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилниците за приложение. Ще гласувам положително за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Петя Диянова Вангелова, като призовавам членовете на уважаемото научно жури също да гласуват положително.

9 януари 2020 г.

.....
проф. д-р Румен Янков